навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 47 / редкол. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. – С. 48-52.
3. Демченко Е., Кит Г., Голюк О., Родюк Н. Развитие субъектности будущих педагогов в контексте підготовки к работе с одаренными детьми / Елена Демченко, Галина Кит, Оксана Голюк, Наталья Родюк // Society, Integration, Education. Proceedings of the International Scientific Conference, May 25th-26th, 2018. – Rezekne : Rezekne Academy of Technologies, 2018. – P. 507-519.
4. Климова К.А. Воспитание ответственного отношения к порученному делу у детей подготовительной группы: автореф. дис.канд. пед. наук. – Москва, 1968. – 18с.
5. Кіт Г.Г. Побудова взаємин учителя та учнів в умовах школи І ступеня // Етичний портрет педагога: історія та сучасність : матеріали круглого столу (Хмельницький, 27 лютого 2016 року) / укл. Н.В.Казакова, Н.А.Сівак. – Хмельницький : ФОП «О.М.Казаков», 2016. – С. 50-52.
6. Колеснік К. Вплив колективної творчої діяльності на розвиток мовленнєвої компетентності молодших школярів / К.Колеснік // Наукові записки: Збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки і психології діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : [навчально-методичний посібник] ; за ред. Г.С.Тарасенко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – С. 111-124.
7.Любчак Л. В. Родинна педагогіка: Курс лекцій: Посібник.- 2-е вид., доп./ Л.В.Любчак. – Вінниця: Нілан- ЛТД, 2012. –149с.
8.Макаренко А.С. Методика організації виховного процесу /А.С.Макаренко// Твори : у 7 т. – К., 1954. – Т.5. – С.98-109.
9.Плахотний А.Ф. Проблемы социальной ответственности / А.Ф. Плахотный. – Київ: Вища шк., 1981. –191с.
10. Стахова І.А. Особливості становлення цілісної картини світу в дітей шестирічного віку / І.А. Стахова // Молодий вчений, №5.2 (69.2), 2019. – С.162-165
11.Сухомлинський В.А. Рождение гражданина / В.А. Сухомлинський. – Молодая гвардия, 1979. – 335с.
12.Сухомлинський В. О. Як добитися, щоб слово вихователя доходило до серця вихованця / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори : у 5-ти т. – К. : Рад.школа, 1976. – Т. 2 . – 669 с.
13. Тихомирова И.И. Использование интерактивных методов обучения в высшем учебном заведении / И.И. Тихомирова, Г.Ю. Тихомирова, Н.И. Лазаренко // Научные исследования и разработки молодых ученых. – 2015. – №3. – С. 76–79.
14. Шейко Г.Д. Виховання у молодших школярів відповідального ставлення до навчання як психолого-педагогічна проблема / Г.Д.Шейко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія12, Психологічні науки: збірник наукових праць. – Київ : НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2005. – Вип. 4(28) – С.140-144.
15. Demchenko, O., Kit, G., Holiuk, O., Rodiuk, N., Pakhalchuk, N., Hryhorovych, O. ДЕЛОВЫЕ ИГРЫ В КВАЗИПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ К РАЗВИТИЮ ОДАРЕННОСТИ ДЕТЕЙ //Proceedings of the International Scientific Conference. Volume I. – 2019. – Т. 144. – С. 159.
16. Holiuk, O., Pakhalchuk, N., Rodiuk, N., Demchenko, O., & Kit, G. CRITERIA AND INDICATORS OF FORMATION OF HUMANISTIC AND VALUE ATTITUDE OF PRIMARY SCHOOLCHILDREN TOWARDS THEMSELVES //Proceedings of the International Scientific Conference. Volume III. – 2020. – Т. 198. – С. 198-211.

РОЛЬ І МІСЦЕ ІНТЕГРАЦІЇ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Юлія Олійник, *здобувач ступеня вищої освіти «магістр»*
Науковий керівник: Н.Ю. Родюк, *кандидат філологічних наук, доцент*
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

THE ROLE AND PLACE OF INTEGRATION IN PRIMARY SCHOOL

Yuliia Oliynyk, *master's student*
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. *В статті розглядається проблема інтеграції навчальних дисциплін в початковій школі. Доведено, що для активізації пізнавальних інтересів школярів доцільно використовувати міжпредметні зв'язки. Проілюстровано, що при вирішенні міжпредметних завдань учень опановує знання з декількох дисциплін та сприймає світ як цілісну картину.*

Ключові слова: *інтеграція, міжпредметні зв'язки, нетрадиційний урок, індивідуальний розвиток, пізнавальні інтереси.*

Abstract. *The article deals with the problem of integration of educational disciplines in primary school. It has been proved that it is advisable to use cross-curricular links to activate the cognitive interests of pupils. It is illustrated that when solving cross-curricular tasks, the schoolchildren learns knowledge from several disciplines and perceives the world as a holistic picture.*

Key words: *integration, cross-curricular links, non-traditional lessons, individual development, cognitive interests.*

Сучасна система освіти спрямована на формування високоінтелектуальної особистості з цілісним уявленням світу, із здатністю оцінити себе та оточуючих. Важливу роль у становленні такої особистості відіграє інтегроване навчання.

Інтегровані уроки є ефективними і цікавими не лише для дітей, а й для вчителів. Під час таких занять педагог активно взаємодіє з дітьми, пов'язуючи теоретичні знання з практичними. Навчальний матеріал, який вчитель підбирає, спираючись на індивідуальні особливості учнів, сприяє розвитку пізнавальної активності, інтересу та всебічному розвитку дітей. У зв'язку зі створенням Нової української школи інтегроване навчання набуло особливої популярності серед освітян. Тому сучасні науковці активно почали досліджувати це питання.

Уперше про інтеграцію написав Я. Коменський у своїй праці «Велика дидактика» [8, с. 72-74]. Його наступниками були Й.-Г. Песталоцці, Й.Ф. Гербарт, К.Д. Ушинський, В.О. Сухомлинський та ін. [3, с. 10-13]. Були і ті, хто не підтримував багатопредметність в школі. Так, у ХХ столітті П.Ф. Каптеров та П.П. Блонський розмежували інтеграцію і міжпредметні зв'язки. Але після виникнення «Концепції зв'язку з мистецтвом» та «Концепції праці» інтеграцію було покладено в основу комплексних програм, які, на жаль, не дали очікуваних результатів [2]. Нині, спираючись на помилки попередників, сучасні педагоги активно реалізовують інтеграцію в роботі з молодшими школярами та отримують бажаний результат.

У зв'язку зі зміною соціального замовлення школи вчитель повинен орієнтуватися на новий рівень якості отриманих знань. Для того, щоб учні були компетентними в різних сферах життєдіяльності, педагогу не обійтись без використання в своїй практиці нетрадиційних уроків. Наявність спільних об'єктів та тем для вивчення дозволяють ставити питання про доцільність використання інтегрованого підходу до роботи над матеріалом. Мета таких уроків «стиснути» споріднений матеріал навколо однієї теми. Вчителю необхідно планувати уроки так, щоб інформація з різних предметів доповнювалась і поглиблювала знання дітей, і не повторювалась. Під час таких уроків знання подаються доступніше та цікавіше для дітей. Учні розглядають певне поняття з різних боків. Але при зловживанні інтеграцією можна отримати небажані результати. Тому потрібно дотримуватись таких умов: спорідненість наук, збіг або близькість об'єктів вивчення, наявність загальних методів і теоретичних концепцій побудови. Аби спланувати інтегроване заняття, вчителю потрібно проаналізувати календарне планування та виділити теми близькі за змістом із різних предметів. Важливо також розуміти, які предмети потрібно інтегрувати для того, щоб досягнути поставленої мети.

Для того, щоб такі уроки проходили успішно, вчитель повинен бути професіоналом й мати високий рівень обізнаності. Якщо такі нестандартні уроки проводяться систематично, це позитивно впливає на розвиток пізнавальної активності школярів. О. Савченко зазначає, що «змістовні, цілеспрямовані уроки вносять у звичайний плин шкільного життя новизну, певно мірою, знімають кордони предметного викладання і допомагають дітям емоційно і системно сприйняти деякі поняття, явища» [7, с. 259].

Значно ускладнює роботу вчителя те, що діти приходять до школи з неоднаковим рівнем знань, різним соціальним досвідом та відмінностями у розвитку. Проте саме інтегроване навчання спрямоване на створення умов для індивідуального розвитку дітей та сприяє їхньому повноцінному розвитку. Завдяки нетрадиційним формам навчання у кожного

учня є можливість розкрити свій потенціал та проявити себе. У школярів формується інтерес до навчання й виникає бажання дізнаватись щось нове. Для вчителя це чудовий спосіб перевірити знання учнів.

Дуже влучно дав визначення інтеграції Г. О. Федорцов: «Міжпредметними зв'язками є педагогічна категорія інтеграційних відносин між об'єктами, явищами і процесами реальної дійсності, що знайшли своє відображення у змісті, формах і методах навчально-виховного процесу і виконують освітню, розвиваючу і виховну функції в їх органічній єдності» [1, с. 135]. У визначенні акцентується увага на тому, що саме міжпредметними зв'язками можна забезпечити новий рівень освіти, виховання і розвитку молодшого школяра. До основних переваг інтегрованого уроку належать стислість, чіткість, логічне поєднання навчального матеріалу на всіх етапах уроку. Методисти радять використовувати різні форми роботи, які сприяють самостійній роботі учнів, тому що саме самостійність є головною вимогою інтегрованого навчання. Реалізовувати міжпредметні зв'язки потрібно систематично, цілеспрямовано, динамічно, розвиваючи розумові здібності учнів.

Важливим фактором, який впливає на продуктивність використання інтегрованих уроків, є вік школяра, з якого вчитель розпочинає об'єднувати навчальні предмети в єдине ціле. Зазвичай батьки приводять дітей до першого класу в шестирічному віці. У цьому віці у дітей переважає образне мислення. Для того, щоб сприяти розвитку абстрактного мислення, доцільно використовувати інтеграцію з самого початку навчання. Використання такої форми роботи з першокласниками запобігає їх подальшому перевантаженню. На наш погляд, саме на початковому ступені навчання інтеграція предметів у єдине ціле є найбільш ефективною, так як молодший школяр цілісно сприймає навколишній світ, і для нього не повинно бути кордонів між предметами. Тому інтегрований підхід до навчання все більше усвідомлюється як нагальна потреба сучасної освіти.

Успішне вивчення школярами одного предмета часто залежить від наявності у них певних знань і умінь з іншого. Оцінюючи змістовний план свого предмета, вчитель може побачити, що ізольоване викладання нерідко неповноцінне, недостатнє. Відповідно до змін до навчальних програма для 1-4 класів загальноосвітніх навчальних закладів учитель самостійно може визначати кількість годин на вивчення кожної теми, враховуючи рівень підготовки класу, наявність навчально-методичного забезпечення та регіональні особливості. Досить часто інтегровані уроки містять значний об'єм матеріалу. Тоді краще розподілити цей матеріал на кілька уроків. Це дає можливість учням глибше оволодіти знаннями з даної теми і не перевантажувати дітей насиченістю матеріалу на одному уроці.

Отже, завдяки вмілому комбінуванню предметів в єдине ціле, школярі будуть краще засвоювати матеріал, ніж на традиційних уроках, підвищиться рівень їх мотивації, самостійності, покращаться когнітивні вміння. Це говорить про те, що інтегровані уроки полегшують і покращують процес навчання, стимулюють формування начальних навичок і умінь, допомагають формувати індивідуальність учня.

Список використаних джерел:

1. Інтегровані уроки в початковій школі / Упоряд. Н. С. Вегера. – Тернопіль-Харків : Ранок, 2010. – 160 с.
2. Большакова І. Інтегроване навчання: тематичний та діяльнісний підходи. НВК «Новопечерська школа» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=f2kvqQdQp54.
3. Голюк О.А., Родюк Н.Ю. Застосування наочності як засобу підвищення ефективності навчання в практиці початкової школи XIX століття // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, VI (71). – Issue: 173, 2018 Sept. – P. 7-10.
4. Іванчук М.Г. Інтегрований урок як специфічна форма організації навчання / М.Г.Іванчук // Початкова школа. – 2004. – № 5. – С. 10-13.
5. Іванчук М.Г. Інтегроване навчання: сутність та виховний потенціал / М.Г.Іванчук. – Чернівці : Рута, 2004. – 359 с.
6. Лазаренко Н. І., Коломієць А. М., Клименко А. О. Симбіоз методологічних підходів до розвитку освіти в умовах інформаційного суспільства. Наука і освіта, №4, с. 107-112, 2017. DOI: https://doi.org/10.24195/2414-4665-2017-4-18.
7. Ніколенко Л. Нова українська школа: інтеграційний підхід у початковій загальній освіті / Л.Ніколенко // Методист. – 2018. – № 2. – С. 72-74.

8. Родюк Н.Ю. Педагогічні ідеї професійної підготовки вчителів початкової школи в країнах Заходу / Н.Ю.Родюк / Inovativny vyskum v oblasti vzdelavania a socialnej prace. – Sladkovicovo : Vysoka skola Danubius, 2017. – С. 150-153.
9. Родюк Н. Ю. Формування україномовної соціокультурної компетентності майбутніх учителів початкових класів / Н.Ю.Родюк // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки : зб. наук. пр. – Старобільськ, 2018. – № 3 (137) квітень. – С. 234-240.
10. Родюк Н.Ю. Формування професійно-педагогічної комунікації майбутніх учителів // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки : зб. наук. пр. – Старобільськ, 2017. – № 4 (309) травень. – С. 226-231.
11. Тихомирова И.И. Использование интерактивных методов обучения в высшем учебном заведении / И.И. Тихомирова, Г.Ю. Тихомирова, Н.И. Лазаренко // Научные исследования и разработки молодых ученых. – 2015. – №3. – С. 76–79.
12. Demchenko, O., Kit, G., Holiuk, O., Rodiuk, N., Pakhalchuk, N., Hryhorovych, O. ДЕЛОВЫЕ ИГРЫ В КВАЗИПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ К РАЗВИТИЮ ОДАРЕННОСТИ ДЕТЕЙ //Proceedings of the International Scientific Conference. Volume I. – 2019. – Т. 144. – С. 159.

ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ УЧНІВ ПЕРШОГО КЛАСУ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ГРАМОТИ

Аліна Оніщук, *здобувач ступеня вищої освіти «магістр»*
Науковий керівник: Н.Ю.Родюк, *кандидат філологічних наук, доцент*
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

PRINCIPLES OF FORMING THE COGNITIVE INTEREST OF FIRST GRADE PUPILS IN THE PROCESS OF STUDYING READING AND WRITING

Alina Onishchuk, *master's student*
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. *Стаття присвячена проблемі розвитку пізнавального інтересу учнів з перших днів навчання. Доведено значення пізнавального інтересу для ефективного набуття знань у процесі навчання грамоти. Презентовано досвід видатних педагогів, які досліджували питання інтересу до навчання.*
Ключові слова: *інтерес, пізнавальний інтерес, пізнавальна активність, педагогічне передбачення, проблемне навчання.*

Abstract. *The article is devoted to the problem of developing cognitive interest of students from the first days of the study. The value of cognitive interest for the effective acquisition of knowledge in the process of studying reading and writing is proved. The experience of outstanding educators who researched cognitive interest in learning was presented.*
Key words: *interest, cognitive interest, cognitive activity, pedagogical foresight, problem learning.*

Головним у процесі навчання грамоти школярів є процес пізнання, під час якого учні здобувають нові знання, оволодівають вміннями та навичками, набувають досвіду практичної роботи. Тому вчитель повинен правильно організувати, чітко продумати, систематизувати роботу, аби постійно підтримувати пізнавальний інтерес учнів.

Процес пізнання багатогранний. Це чітко відпрацьована система, яка складається з багатьох ланок, де діє багато психологічних і психічних факторів, взаємопов’язаних між собою. Від живого споглядання до абстрактного мислення, далі – до втілення набутих знань у практику – такий реальний шлях пізнання.

Відомо, що дитина приходить до школи з великим бажанням навчатися. Перші дні перебування в школі викликають великий інтерес у дітей: їм дуже цікаво слухати розповіді вчителя, виконувати та розв’язувати різні завдання. Проте з часом у деяких з них прагнення до навчання поступово згасають або й зовсім зникають. Така ситуація зумовлює необхідність поповнення методичного арсеналу сучасних педагогів прийомами формування та тривалої підтримки пізнавального інтересу дитини.